

Univerzita Karlova v Praze

Fakulta Humanitních Studií

Pracoviště historické sociologie

Oponentský posudek diplomové práce Bc. Zuzany Kučerové „Nacistická ideologie ve vztahu k duševně nemocným lidem“.

Předložená diplomová práce se zabývá tématem z hlediska historické sociologie velmi relevantním – vlivem ideologie na zacházení s lidmi, kteří byli vnímáni jako vážně (především duševně) nemocní, v nacistickém Německu. Od obecných zdrojů v eugenickém myšlení postupuje autorka práce přes vliv různých názorových systémů (především nacionalismu) až k samotnému pojetí vážně nemocných v nacistické ideologii, propagandě, které mělo důsledek v zacházení s těmito nemocnými (kdy, jak autorka ukazuje, „nemocným“ mohl být i někdo, kdo se výrazně vymykal tehdejší morálce). Diplomantka si zvolila přístup založený na syntéze předchozích prací relevantních pro dané téma (tedy přístup, který pro „příbuzné“ téma holokaustu zvolil v posuzované práci citovaný Zygmunt Bauman). Tento přístup by snadno mohl sklouznout k povrchnosti, prostému kompilování různých zdrojů bez větší přidané hodnoty. V posuzované práci ovšem k tomuto podle mého názoru nedochází, autorka sestavuje různé zdroje do přesvědčivého narativu (neklade je ve vedle sebe ve stylu „ten říká to a ten zas tohle“) a dochází s využitím zdrojů k vlastním netriviálním závěrům, jako příklad bych uvedl ty o vztahu ideologie přijímané zejména elitami (včetně lékařů) a více tradičního veřejného mínění.

Autorka v práci využívá relevantní literaturu, počet zdrojů je působivý, ale přeci jen jedna výtká – vzhledem k tomu, že jde o práci spoléhající se na předchozí zpracování tématu, očekával bych více cizojazyčných zdrojů. Zdaleka ne vše relevantní bylo přeloženo.

Po formální stránce práci nic nevytýkám. Formulační úroveň i gramatická úroveň práce je podle mého názoru nadprůměrná. Z hlediska stylu je myslím k diskusi rozsáhlé využívání normativních hodnocení v celém textu, které autorka, to je potřeba dodat, reflektuje. Vzhledem k tématu je to pochopitelné, ale ke zvážení dávám, zda by přeci jen nebylo

vhodnější v práci, která má analytické cíle, ponechat normativní hodnocení pouze pro úvod a závěry práce.

Jako celkovou známku před obhajobou navrhuji **velmi dobře**.

Pro obhajobu navrhuji debatu o možné roli situačních faktorů na zacházení s (duševně) nemocnými. Autorka se v práci odkazuje na Zimbarda, tedy autora, který se mimo jiné právě těmito situačními faktory (vlivem kontextu, neformálních norem, skupiny) zabýval. Zdá se mi, že zejména od chvíle, kdy „euthanasie“ nemocných přestaly být oficiálním programem, se role těchto „místních“ kontextů mohly stát ještě důležitějšími pro podobu tohoto zacházení.

V Praze 22. 1. 2020

Martin Vávra